

Provincie Utrecht
T.a.v. het College van Gedeputeerde Staten
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Betreft
16 juni 2011	2011/185/FtM/PvK/mv		Zienswijze vooraankondiging wijziging subsidiebijdrage

Geacht College,

Bij dezen geven wij u onze zienswijze op de vooraankondiging wijziging subsidiebijdrage Steunpunt Monumenten en Archeologie, gedagtekend 25 mei jl. (uw kenmerk 2011 INT269224), door Landschap Erfgoed Utrecht per post ontvangen op 31 mei jl.

Deze zienswijze ontvangt u namens Landschap Erfgoed Utrecht (ontvanger van de subsidie, en juridisch rechtspersoon van het Steunpunt) en Welstand en Monumenten Midden Nederland (samenwerkingspartner van LEU en uitvoerende organisatie van het Steunpunt).

Uw vooraankondiging betreft een verlaging van de subsidiebijdrage per 2012 naar € 182.250,- (15% korting) en per 2013 naar € 72.250,- (af trek van nog eens € 110.000 per jaar) aangezien de incidentele subsidie in het kader van de Cultuurnota 2009-2012 dan komt te vervallen. Er is gebruik gemaakt van de juridische mogelijkheid een incidentele subsidie te stoppen. Wij constateren dat er geen beleidsinhoudelijke onderbouwing ligt onder deze verlaging.

Het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht (STAMU) maakt onderdeel uit van het landelijke netwerk van provinciale steunpunten die allen gesubsidieerd worden door de betreffende Provincie en (gedelegeerd aan de Provincies) door het Rijk.

De steunpunten hebben tot doel om gemeenten te ondersteunen in hun wettelijke taken op het gebied van de archeologie en de monumenten (tegenwoordig samen met het cultuurlandschap ook wel het cultureel erfgoed genoemd). Gelet op de decentralisatie komen er steeds meer taken richting gemeenten. Omdat de gemeenten hier vaak onvoldoende kennis en menskracht voor in huis hebben, zijn er door het Rijk en de Provincies de steunpunten in het leven geroepen om gemeenten te stimuleren en te activeren in het voeren van een adequaat erfgoedbeleid. Dit gebeurt door middel van ondersteuning en bevorderen van kennisontwikkeling in de vorm van een helpdesk, loket, gesprekken, website, platform, voorlichtings- en themabijeenkomsten (ROMA-bijeenkomsten) en het Bouwplanoverleg en Ruimtelijk Planoverleg. Dit zijn de kerntaken van een steunpunt (zoals geformuleerd in de opdracht) en worden allen door het STAMU uitgevoerd. Om de vraag naar ondersteuning zo laagdrempelig mogelijk te houden is het uitgangspunt bij alle steunpunten om de kerntaken gratis te verzorgen. Alleen de

Bunnikseweg 25
3732 HV De Bilt

Postbus 121
3730 AC De Bilt

T 030 220 55 34
F 030 220 55 44

K.v.K. 30219886
BTW 817202110

info@landschaperfgoedutrecht.nl
www.landschaperfgoedutrecht.nl

echte uitvoering van gemeentelijke taken (wat een gemeente feitelijk zelf dient te doen) mag commercieel worden aangeboden.

Dit betekent dat het steunpunt geheel afhankelijk is van de subsidie van de Provincie (en indirect van het Rijk).

Wij zijn van mening dat het niet mogelijk is om de komende jaren de kerntaken van het steunpunt uit te voeren voor het subsidiebedrag van € 72.250,-.

Wij pleiten er dan ook voor dat een meer beleidsinhoudelijke afweging gemaakt wordt voor het toekennen van subsidie aan het STAMU. In het hiernavolgende willen wij een aantal argumenten hiervoor aanvoeren.

Modernisering Monumentenzorg (MoMo)

In de beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg (MoMo) van het Rijk van november 2009 wordt in hoofdstuk 5 over het belang van een goede kennisinfrastructuur, onder het kopje "De rol van provincies en gemeenten" staat bij "Provinciale steunpunten als partij in de kennisketen" het volgende: (citaat van blz 82): *"De provinciale steunpunten spelen een belangrijke rol bij het ondersteunen van kleine gemeenten of samenwerkende gemeenten bij het uitvoeren van hun wettelijke taken. Het doel is de kwaliteit van de monumentenzorg te verbeteren door kennisontwikkeling te bevorderen en te ondersteunen bij het opzetten van een gemeentelijk monumentenbeleid. Deze provinciale steunpunten hebben een belangrijke rol als actor in het proces van de kwaliteitsborging, en als partij in de kennisketen. Ook moeten zij als schakelpunt fungeren tussen kleinere gemeenten en particuliere monumenteneigenaren enerzijds en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed anderzijds. Die rol is nog eens bevestigd met de recente overheveling van de rijkssubsidie voor de provinciale steunpunten naar het Provinciefonds, per 1 januari 2009. Daarmee is de eerste verantwoordelijkheid voor die steunpunten nu duidelijk bij de provincies neergelegd."*

Wij gaan er van uit dat de Provincie Utrecht zich deze door het Rijk opgelegde verantwoordelijkheid bewust is en daar de noodzakelijke consequenties uit zal trekken.

Onderzoek gemeenten MoMo-proof

Naar aanleiding van een vraag van voormalig minister Plasterk is door het bureau Andersson Elffers Felix (AEF) een onderzoek gedaan naar de vraag wanneer een gemeente MoMo-proof is.

Uit dit onderzoek (december 2010) kwam naar voren dat grote monumentengemeente drie jaar nodig hebben om MoMo-proof te worden, middelgrote gemeenten vijf jaar en kleine gemeenten zeven jaar.

Dit betekent dat de gemeenten nog lang niet in staat zijn om geheel zelf adequaat te reageren op alle landelijke ontwikkelingen en de steeds wijzigende bijbehorende regelgeving in het kader van de MoMo. Om dit op een juiste wijze in te passen in hun gemeentelijke beleid vragen zij om veel informatie, kennisontwikkeling en ondersteuning. Dit is bij uitstek een taak van de steunpunten, zoals ook verwoord in de beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg.

Het STAMU heeft dus de komende jaren nog een duidelijke taak, die voorlopig vooral meer werk zal betekenen in plaats van minder. De ervaring met de archeologische monumentenzorg leert bovendien dat zelfs geruime tijd na het aanpassen van het gemeentelijke beleid aan de laatste ontwikkelingen er nog veel knelpunten en vragen ontstaan bij gemeenten.

Dit wordt ook landelijk bevestigd. De Wamz (Wetgeving voor de Archeologische Monumentenzorg) wordt momenteel geëvalueerd door het onderzoeksbureau RIGO op verzoek van het Ministerie van OC&W. Een van de aanbevelingen is dan ook dat de rol van de provincie en daarmee de steunpunten versterkt zou moeten worden om de gemeenten voldoende te kunnen ondersteunen.

Behoeftesonderzoek STAMU

In de eerste helft van 2010 heeft het STAMU een onderzoek gedaan naar de behoefte aan ondersteuning van het Steunpunt onder gemeenten. Hiertoe zijn

allereerst acht gemeenten bezocht in de provincie (een representatieve steekproef). Na de zomer van 2010 en ook nu in 2011 wordt dit onderzoek voortgezet door alle gemeenten langs te gaan binnen de provincie Utrecht. Uit dit onderzoek (rapportage aan de Provincie Utrecht juni 2010 en verslagen daarna) komt heel duidelijk naar voren dat veel gemeenten zich niet of onvoldoende bewust zijn van wat zij niet weten (maar wel zouden moeten weten).

Zij geven allen aan zeker behoefte te hebben aan de ondersteuning vanuit het STAMU, aangezien zij het vaak vanwege tijdgebrek of capaciteitsproblemen binnen de gemeente niet op eigen kracht kunnen. De laagdrempelige activiteiten van het STAMU (helpdesk, loket, gesprekken, informatie-brieven en vooral de ROMA-bijeenkomsten) worden als zeer waardevol gezien en er wordt veel gebruik van gemaakt (altijd goed bezochte ROMA-bijeenkomsten).

Het STAMU is van mening dat deze behoefte in het kader van de ontwikkelingen voorlopig vooral nog zal toenemen in plaats van afnemen.

Brief RCE naar alle gemeenten over rol steunpunten

Naar aanleiding van het reguliere overleg tussen het landelijke steunpuntennetwerk en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is op 21 oktober 2010 een brief uitgegaan van de RCE, in samenwerking met de steunpunten, over wat de gemeenten van de steunpunten en de RCE kunnen verwachten. In deze brief staat: (citaat) *"De provinciale steunpunten cultureel erfgoed bieden eerstelijnszorg voor gemeenten."* De steunpunten en de RCE werken nauw samen en vullen elkaar prima aan. De steunpunten vormen het eerste aanspreekpunt voor de gemeenten. Vanuit die rol ziet het STAMU een belangrijke taak voor haar weggelegd in de landelijke kennisinfrastructuur.

Presentatie Anneke Raven voor alle gemeentebestuurders op 24 maart 2011

Het STAMU organiseerde op 24 maart j.l. een bijeenkomst speciaal voor alle gemeentebestuurders in de provincie Utrecht over de MoMo. Op deze bijeenkomst waren diverse sprekers, waaronder mevrouw Anneke Raven, voormalig gedeputeerde van Cultuur.

In haar presentatie stelde zij onder andere (citaat:) *"Het provinciale Steunpunt Archeologie en Monumentenzorg Utrecht, het STAMU, de organisator van deze dag, krijgt een nadrukkelijke plaats in de kennisinfrastructuur. Het STAMU zal met ons de gemeenten helpen bij het MoMo-proof worden."*

Het STAMU is haar vanzelfsprekend zeer erkentelijk voor deze uitspraak, waarmee zij alle aanwezige gemeentebestuurders een hart onder de riem stak.

Wij gaan er van uit dat de gemeentebestuurders ook van de nieuwe gedeputeerde(n) mogen verwachten dat deze belofte wordt waargemaakt.

Conclusie

Het STAMU is van mening dat bij een beleidsinhoudelijke afweging niet anders dan geconcludeerd kan worden dat er nog een grote taak is weggelegd voor het steunpunt, zeker in de nabije toekomst, maar naar verwachting ook nog lang daarna. Het landelijke beleid, aangestuurd door het Rijk en de Provincie doet ook een beroep op de steunpunten om in het kader van de decentralisatie de gemeenten te ondersteunen.

Aangezien het uitgangspunt is dat steunpunten niet commercieel werken, om op die manier de ondersteuning naar de gemeenten toe zo laagdrempelig mogelijk te houden, is het steunpunt geheel afhankelijk van de subsidie van de Provincie. De nu voorgestelde verlaging van de subsidie naar een bedrag van € 72.250,- voor 2013 betekent dat vrijwel alleen dat deel overblijft dat het Rijk doorgeeft aan de Provincie ten behoeve van het steunpunt. De Provincie Utrecht voegt hier dus nagenoeg niets meer aan toe. Gezien het landelijke beleid, de ontwikkelingen op het gebied van de MoMo, het behoefteonderzoek en de uitspraak van de gedeputeerde mevrouw Raven naar de gemeentebestuurders toe (24 maart j.l.), zijn wij van mening dat de Provincie Utrecht ook verantwoordelijk is om er voor te zorgen dat het STAMU haar taak goed kan uitvoeren.

Daarnaast realiseert u zich onvoldoende mate wat de effecten zijn van uw voorgenomen maatregel voor de organisatie STAMU.

Indien uw college meent dat een half jaar voldoende zou moeten zijn om uitvoering te geven aan het besluit, dan verwijzen wij graag naar artikel 4:51 van de Awb. Alle omstandigheden betrekking hebbende op de zaak dienen te worden betrokken bij het komen tot de termijn zoals bedoeld in voornoemd artikel. Dat is niet aan de orde, zeker gelet op de afspraken die gemaakt zijn en de impact voor de organisatie. In uw voorgenomen besluit wordt geen rekening gehouden met transitiekosten (frictiekosten) die een gevolg zijn van het substantieel korten en zelfs beëindigen van subsidies.

Samengevat komt het erop neer dat het voorgenomen besluit niet steunt op een deugdelijke (juridische) onderbouwing en er op geen enkele wijze rekening is gehouden met de juridische en financiële gevolgen die het voorgenomen besluit met zich meebrengt, hetgeen wel op de weg van Gedeputeerde Staten ligt. Dat alles moet ertoe leiden dat het voorgenomen besluit rehtens niet kan worden omgezet in een definitief besluit.

Wij verzoeken u af te zien van korting c.q. beëindiging van de subsidie per 1 januari 2012 en verder en STAMU voor 2012 en de opvolgende jaren de volledige subsidies te verlenen.

In afwachting van uw antwoord,

Hopgachtend,

F. ter Maten
Directeur/ bestuurder Landschap Erfgoed Utrecht

Ir. A. Tom
Directeur Welstand en Monumenten Midden Nederland